

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/855/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2714205228
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holič
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2714205228.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci žalobkyne: BL Telecom collection, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 47 150 513, zastúpenej splnomocnenkyňou: SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, proti žalovanej: P. C., nar. XX. S. XXXX, bytom N., G. XXX/XX, za účasti vedľajšieho účastníka: Združenie na ochranu spotrebiteľa OBRANA, Košice, Park Angelinum 2, IČO: 42 326 923, zastúpeného advokátom: JUDr. Peter Masarovič, Košice, Park Angelinum 2, o 536,50 eur s príslušenstvom, o odvolaní vedľajšieho účastníka proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 10. septembra 2015 č. k. 7C/226/2014-89 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej, **p o t v r d z u j e .**

Žalobkyni nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 38,60 eur s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne zo sumy 35,10 eur od 4. septembra 2011 do zaplataenia, s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne zo sumy 3,50 eur od 4. októbra 2011 do zaplataenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanej, ako ani vedľajšiemu účastníkovi na jej strane, náhradu trov konania nepriznal. Dôvodom zamietnutia žaloby (v časti uplatňovaného nároku na zaplataenie zmluvnej pokuty) bolo kvalifikovanie dojednania o zmluvnej pokute ako neprijateľnej zmluvnej podmienky a teda neplatnej. Rozhodnutie o náhrade trov vedľajšieho účastníka odôvodnil ustanoveniami § 18, § 24, § 25, § 93 ods. 2, 4, § 142 ods. 1, 2, § 149 ods. 1 a § 151 ods. 8 O. s. p. (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), ako aj čl. 47 ods. 2 Ústavy SR (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne zdôvodnil poukazom na potrebu riešenia účelnosti vynaložených trov, so zreteľom na skutkovú a právnu zložitost' predmetu súdnej ochrany. Vedľajší účastník vstúpil do konania oznámením doručeným súdu prvého stupňa 7. septembra 2014 (označiac žalovanú menom a priezviskom s uvedením spisovej značky, žiadajúc o zaslanie žaloby s prílohami). Z obsahu spisu bolo preukázané, že žalovanú vedľajší účastník nekontaktoval. Po zaslaní žaloby sa následne vyjadril a uplatnil si náhradu trov právneho zastúpenia. Súd prvého stupňa poukázal na cieľ a úlohu vedľajšieho účastníka, spočívajúce v ochrane spotrebiteľa, preto možno predpokladať, že disponuje znalosťami a vedomosťami v oblasti spotrebiteľského práva a je spôsobilý samostatne ochraňovať spotrebiteľa. Nutnosť a opodstatnenosť právneho zastúpenia vedľajší účastník nepreukázal a nezdôvodnil z hľadiska účelnosti a hospodárnosti. Paušálny vstup vedľajšieho účastníka do bližšie nepoznaných konaní a udelenie všeobecnej plnej moci advokátovi na zastupovanie v neznámom počte vecí nemôže byť prejavom naplnenia jeho cieľa a úloh ako občianskeho združenia, pôsobiaceho na ochranu spotrebiteľov, ako ani nemôže byť prejavom hospodárnosti jeho konania. Uvedené konanie vedľajšieho účastníka navodzuje stav, že spotrebiteľské združenie neslúži primárne záujmom spotrebiteľa, ale advokáta, ktorý si v paušálnych podaniach bez bližšej vedomosti o konaní, do ktorého automaticky vstupuje, vyčísľuje náhradu trov právneho zastúpenia. Súd prvého stupňa preto vyhodnotil uplatňované trovy právneho

zastúpenia vedľajšieho účastníka ako neúčelné a nehospodárne. V rámci rozhodovacej praxe súdov sú rozhodnutia o nárokoch žalobkyne už po dobu dvoch rokov zverejňované na stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Vedľajší účastník prostredníctvom právneho zástupcu vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne nové skutočnosti na obranu žalovanej okrem tých, ktoré sú súdu známe z dlhodobej súdnej praxe. Predmetné trovy konania nepôsobili v príčinnej súvislosti s procesným postojom vedľajšieho účastníka k predmetu konania. Podľa údajov registrácie Ministerstva vnútra SR samotné združenie má v radoch členov osoby, ktoré majú právnické vzdelanie. Združenia na ochranu spotrebiteľa podľa § 25 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, majú možnosť využívať aj určenú podporu ministerstva (súd prvého stupňa označil súdne rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Banskej Bystrici na podporu svojej argumentácie).

Proti tomuto rozsudku len v časti náhrady trov konania vedľajšieho účastníka podal včas odvolanie vedľajší účastník s návrhom na zmenu rozsudku, priznaním náhrady trov konania vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovanej vo výške 83,18 eur. Podľa § 93 ods. 2 O. s. p. účinky vstupu vedľajšieho účastníka do konania nastávajú okamihom doručenia oznámenia o vstupe, pričom výslovný súhlas podporovaného účastníka konania s jeho vstupom do konania nie je potrebný (dôvodom nepripustenia vedľajšieho účastníka je len výslovný nesúhlas podporovaného účastníka). Vedľajší účastník vstúpil do konania na podporu spotrebiteľa len v rozsahu, v ktorom boli žalobkyňou porušované spotrebiteľské práva a v tejto časti bol plne úspešný. Po doručení žaloby mal preukázaný skutkový stav veci tak, aby sa mohol vyjadriť aj bez priameho kontaktu so spotrebiteľom. Vytýkal súdu prvého stupňa argument týkajúci sa zaužívanej rozhodovacej praxi súdov, ktoré ex offo neprístupujú ku kontrole zmluvných podmienok v zmysle § 153 ods. 3, 4 O. s. p. (napr. Okresný súd Skalica sp. zn. 5C/289/2013, Okresný súd Rimavská Sobota sp. zn. 7C/36/2014, Okresný súd Michalovce sp. zn. 8C/108/2014). Paušalizovať rozhodovaciu prax súdov nie je preto možné. Žalobkyňa si nároky uplatňuje protiprávne. Údaj o právnickom vzdelaní členov združenia sa nezakladá na pravde, pretože ani jeden z členov takéto vzdelanie nemá. Na podporu svojej argumentácie o účelnosti trov právneho zastúpenia vedľajší účastník poukázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/1562/2014 z 13. februára 2015, uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11Co/735/2014 zo 14. augusta 2015. Odvolací súd vyslovil názor, že ak sa môže dať účastník konania vrátane vedľajšieho účastníka zastúpiť advokátom, nejde o navyšovanie trov konania, ale o vznik trov v dôsledku ústavného práva na zastupovanie a iný záver by bol ústavne nekonformný. Vo vzťahu k trovám vedľajšieho účastníka nie je možné aplikovať ustanovenie § 150 O. s. p., keďže neboli zistené okolnosti, ktoré by takúto aplikáciu odôvodňovali. Odlišným výkladom by došlo k zvýrazneniu nerovnosti zbraní a diskriminácii medzi účastníkmi konania obzvlášť v spotrebiteľských veciach. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 83/2012 (uvádzané v rozhodnutí Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/266/2015) porušenie ustanovenia § 25 ods. 1 O. s. p., teda práva účastníka zvoliť si ako zástupcu advokáta je v rozpore s ústavným princípom rovnosti účastníkov súdneho konania. Rozhodovacia prax odvolacích súdov v rámci celej Slovenskej republiky konštatovala ich účelnosť (vedľajší účastník príkladom označil spisové značky rozhodnutí Krajského súdu v Prešove, v Košiciach a v Banskej Bystrici). V zmysle rozsudku Súdného dvora Európskej únie sp. zn. C-279/09 združenie na ochranu spotrebiteľa má právo na advokáta, ako aj na náhradu trov konania. Podľa uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/219/2012 z 31. júla 2013 je služba advokáta u právnických osôb zameraných na kolektívnu ochranu práv pochopiteľná a logická, pretože úspech v konaní je determinovaný nielen tým, kto a aké má právo (hmotnoprávny aspekt), ale aj schopnosťou toto právo uplatniť (procesnoprávny aspekt). Náklady s tým spojené sú zásadne účelné, čo sa v plnej miere vzťahuje aj na možnosť vedľajšieho účastníka dať sa zastupovať v konaní advokátom. Krajský súd v Košiciach vo veci sp. zn. 2Co/15/2014 vyslovil názor, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva povinnosť združenia, aby vo veciach, v ktorých je účastníkom alebo vedľajším účastníkom, konalo bez reálneho uplatnenia základného práva na právnu pomoc vrátane právneho zastúpenia advokátom. Združenie spotrebiteľov, ak uplatní základné právo na súdnu ochranu, má právo na náhradu trov konania, ktoré súvisia s právnou pomocou poskytovanou advokátom. Takáto náhrada by mohla byť nepriznaná len v prípade, ak by niektoré úkony právnej pomoci spočívajúce v zastúpení advokátom boli zbytočné, resp. neúčelné. Vzhľadom k ústavnému rozmeru práva na právnu pomoc, nie je možné prostredníctvom pojmu účelný vymedzovať kategórie subjektov, ktoré by mali z hľadiska právneho odlišné postavenie, tak im de facto právo na náhradu trov konania upierať a z hľadiska ostatných subjektov ich diskriminovať (nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 2257/08 zo 7. júla 2009). Súd prvého stupňa preto vec nesprávne právne posúdil a vzhľadom na absenciu riadneho odôvodnenia je podľa názoru vedľajšieho účastníka jeho rozhodnutie nepreskúmateľné.

Žalobkyňa označila odvolanie vedľajšieho účastníka za neopodstatnené. Na podanie odvolania sa vyžaduje prejav vôle hlavného účastníka, ktorý nebol poskytnutý. Na podporu svojej argumentácie označila rozhodnutia prvostupňových súdov (Okresného súdu Trenčín a Okresného súdu Zvolen). V predmetom konaní sa o právach a povinnostiach vedľajšieho účastníka nerozhoduje. Ďalšia argumentácia žalobkyne sa týkala podania odporu vedľajším účastníkom. Podstatnou podmienkou vstupu vedľajšieho účastníka je súhlas hlavného účastníka, na strane ktorého vedľajší účastník chce vystupovať (potreba súhlasu vyplýva zo samotnej podstaty a účelu účastníctva). Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 188/2012 z ustanovenia § 93 O. s. p. nemožno žiadnym spôsobom vyvodiť, že by vedľajší účastník mohol v konaní vystupovať napriek nesúhlasu ním podporovaného účastníka. Vedľajší účastník nemôže vstúpiť do konania proti vôli toho, popri komu chce v konaní vystupovať, ani účasť takéhoto vedľajšieho účastníka nemôže byť navrhovateľovi alebo odporcovi nanútená, ak si ju sám neželá (R 62/2014). Vstup vedľajšieho účastníka do občianskoprávných konaní upravoval i vládny návrh novely O. s. p., ktorý vyžaduje výslovný súhlas účastníka, popri ktorom sa zúčastňuje v konaní. Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-470/12 dospel k názoru, že vnútroštátna úprava neumožňujúca niektorej z právnických osôb vstup do konania, nie je v rozpore s právom Európskej únie. Na vyriešenie otázky procesného postavenia subjektov nie je možné uplatniť ani domnienku v zmysle § 101 ods. 3 O. s. p..

Odvolačný súd po zistení, že odvolanie podal včas vedľajší účastník konania proti rozsudku v časti, týkajúcej sa náhrady trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok prvostupňového súdu v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 2 O. s. p. ak má účastník vo veci úspech len čiastočne, súd náhradu trov pomerne rozdelí, príp. vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Súd prvého stupňa správne aplikoval zásadu pomerného úspechu, v zmysle ktorej žalovanej, ktorá bola v konaní úspešnejšia, vznikol nárok na náhradu trov konania, ako aj vedľajšiemu účastníkovi, ktorý vystupoval na jej strane, voči žalobkyňi, v konaní neúspešnejšej (žalobkyňa bola úspešná v rozsahu 7%, v ktorej časti bola neúspešná žalovaná, žalovaná bola úspešná v rozsahu 93%, v ktorej časti bola neúspešná žalobkyňa, preto pomer úspechu a neúspechu predstavoval vznik nároku žalovanej na náhradu trov konania v rozsahu 86%).

Súd prvého stupňa správne poukázal na čl. 47 ods. 2 Ústavy SR o práve na právnu pomoc v konaní pred súdmi vo vzťahu k účastníkom konania vrátane vedľajších účastníkov konania. Od práva účastníka (vedľajšieho účastníka) obrátiť sa na súd prostredníctvom právneho zástupcu je však potrebné odlíšiť právo na náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva. Náhrada trov konania je obmedzená len na náhradu trov účelne vynaložených (na uplatňovanie alebo bránenie práva). Posúdenie účelnosti je závislé od konkrétnych okolností danej veci. Vedľajší účastník je občianskym združením, ktoré vzniklo za účelom naplnenia jediného legitímneho cieľa, ktorým je ochrana spotrebiteľa. Predstavuje subjekt plne spôsobilý poskytovať ochranu vo veciach sporu občana - spotrebiteľa v súdnych, ako aj mimosúdnych sporoch. Procesná ochrana spotrebiteľa v sporovom konaní napĺňa zmysel a účel vzniku združenia v tom, aby spotrebiteľ nebol odkázaný na poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom právneho zástupcu - advokáta. Ak vedľajší účastník - združenie na ochranu spotrebiteľa využije svoje procesné právo na zastupovanie v konaní právnym zástupcom - advokátom, súčasne nesie aj procesnú zodpovednosť spojenú s posudzovaním účelnosti vynaložených trov konania vrátane trov právneho zastúpenia. Priznať možno len náhradu trov potrebných (nevyhnutných) na účelne bránenie práva, ktoré sa objektívne považujú za vynaložené účelne.

Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. mája 2014 zakotvilo povinnosť súdu v každom konaní preskúmať, či nárok uplatňovaný proti spotrebiteľovi nie je premlčaný alebo či nie je daná iná zákonná prekážka, ktorá by neumožňovala nárok po práve priznať. Uvedené zákonné ustanovenie zahŕňa povinnosť súdu ex offo (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihladať na všetky neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Argument vedľajšieho účastníka, poukazujúci na príkladmo označené rozhodnutia súdov, ktoré si prieskumnú povinnosť nespĺnili, nie je dôvodom,

aby v danom prípade, v ktorom súd prvého stupňa prieskum ex offo (z úradnej povinnosti) učinil, sa obligatórna prieskumná povinnosť vnútroštátnych súdov (ktoré sú povinné aplikovať komunitárne právo) neakceptovala. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozhodnutia Európskeho súdneho dvora v Luxemburgu C-240/98 až C-244/98 *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, C-168/05 *Mostaza Claro*). Na vyrovnanie zdanlivej (formálnej) zmluvnej rovnováhy zákonodarca reagoval legislatívnymi zmenami a to právnou úpravou procesného postavenia združenia, ktoré ako právnická osoba môže na základe plnomocenstva aj zastupovať spotrebiteľa v konaní pred štátnymi orgánmi (§ 25 ods. 2 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov), ako aj dotknutým ustanovením § 5b uvedeného zákona a aktuálnou úpravou vedľajšieho účastníctva združenia v súdnom konaní (§ 93 ods. 3 veta druhá O. s. p.).

Ak sa vedľajší účastník na strane žalovanej za uvedeného platného právneho stavu rozhodol udeliť plnomocenstvo na svoje zastupovanie v súdnom konaní právnomu zástupcovi - advokátovi, nesie dôsledky s tým spojené a to v podobe vyhodnotenia neúčelného charakteru vynaložených trov právneho zastúpenia právnym zástupcom vedľajšieho účastníka. Z dôvodu, že súd prvého stupňa ex offo prihliadal na všetky zákonné prekážky brániace priznať plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy žalobcovi, vedľajší účastník by svoju úlohu, spočívajúcu v pomoci žalovanej v postavení spotrebiteľa, mohol efektívne splniť aj bez vynaloženia nákladov na právne zastupovanie. S poukazom na uvedené uplatňované trovy právneho zastúpenia občianskym združením prostredníctvom právneho zástupcu tak nesledujú legitímny cieľ (nastolenie rovnováhy medzi spotrebiteľom a poskytovateľom služby), ale cieľ nelegitímny (samoúčelné vytváranie trov).

Podľa § 2 O. s. p. je súd povinný dbať, aby nedochádzalo k zneužívaniu práv na úkor fyzických alebo právnických osôb.

Zákaz zneužitia práva zabezpečuje, aby aj uplatňovanie náhrady trov konania nepredstavovalo dôsledok zneužitia noriem procesného práva. Ak právny zástupca musel žalobný návrh a jeho prílohy náležite preštudovať a posúdiť z hľadiska právnej úpravy o spotrebiteľských úveroch a následne podať v danej veci konkrétne kvalifikované vyjadrenie, nemožno s ním súhlasiť. Rovnaká povinnosť už prislúchala s poukazom na vyššie uvedené súdu ex offo. Takto vynaložené trovy právneho zastúpenia nemožno kvalifikovať ako potrebné, t. j. nevyhnutné (na účelne bránenie práva) a teda ich náhrada nemohla byť vedľajšiemu účastníkovi priznaná. Nemožno prehliadať ani samotný cieľ združenia, ktorým je aktívna procesná účasť združenia v konaní pred súdmi na strane spotrebiteľov, čo zahŕňa aj procesno-právny aspekt uplatňovania práv spotrebiteľa vrátane hmotno-právneho aspektu (poskytovanie poradenstva so zameraním na neprijateľné podmienky uplatňované poskytovateľmi služieb podľa článku 2 stanov). Akceptujúc argumenty vedľajšieho účastníka, združenie by predstavovalo len pasívny subjekt, ktorý existuje sám pre seba (ktorého sídlo je navyše totožné so sídlom jeho právneho zástupcu).

Vyššie uvedená argumentácia sa vzťahuje na uplatnené trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka v celom rozsahu.

Nebolo však možné súhlasiť s tvrdením žalobkyne o absencii súhlasu so vstupom vedľajšieho účastníka do konania a s tým súvisiaceho zániku procesného postavenia združenia ako vedľajšieho účastníka na strane žalovanej v danom konaní. Vedľajší účastník oznámením svojho vstupu 7. septembra 2014 postupoval podľa ustanovenia § 93 O. s. p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 vrátane, pričom právna úprava súhlas účastníka konania ako súčasť oznámenia o vstupe nevyžadovala. Časovú pôsobnosť novej právnej úpravy zásadne riešia tzv. intertemporálne (prechodné) ustanovenia. Vzhľadom k tomu, že O. s. p. predstavuje normu procesného práva, pre ktorú platí pravidlo o okamžitej aplikovateľnosti procesných noriem, nová právna úprava pôsobí odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti na všetky „živé“ spory prebiehajúce na súdoch. Obvykle však zákon stanovuje pravidlo o zachovaní účinkov úkonov (ako aj plynutia lehôt, príp. ďalších skutočností). Z dôvodu, že v danom prípade sa tak (výslovne) nestalo, je potrebné vyvodiť uvedené pravidlo z ústavnokonformného výkladu, rešpektujúceho pravidlo o zachovaní účinkov neúčinnej právnej úpravy, odvodené od ústavných princípov právnej istoty, ochrany nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní, ako aj zákazu

retroaktivity. S poukazom na uvedené, procesné účinky oznámenia vedľajšieho účastníka, že vstupuje do konania na strane žalovanej nastali a ostali zachované.

Odvolací súd preto podľa § 219 ods. 1 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania vedľajšieho účastníka na strane žalovanej ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O. s. p., keď žalobkyni, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania.

Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.